

Unge arbejdstagere — Fakta og tal

Unge i arbejde

Det Europæiske Observatorium for Risikoovervågning har udarbejdet en række rapporter om arbejdsmiljø i relation til en specifik risiko, sektor eller gruppe af arbejdstagere. Dette faktablad er et sammendrag af en rapport (1) om unge arbejdstagere. Det er en del af et større projekt, som har til formål tidligt at afdække nye tendenser og risici på arbejdspladsen, så ressourcerne kan målrettes bedre, og der kan gribes hurtigere og mere effektivt ind.

Formålet med denne publikation er at give en oversigt over de farer, som unge arbejdstagere er udsat for på arbejdspladsen, og konsekvenserne af disse farer på både kort og langt sigt. Den er baseret på en analyse af statistikker og undersøgelser samt udvalgte eksempler/case studies om forebyggelse.

Ved at samle disse mange oplysninger, der er indhentet fra alle EU's medlemsstater og også fra tredjelande, vil agenturet give et vigtigt indblik i unge arbejdstageres erfaringer med sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen. Det er agenturets håb, at denne information vil bidrage til en bedre beskyttelse af unge, når de kommer ud på arbejdsmarkedet, og dermed forbedre deres sundhed gennem hele arbejdslivet.

Ungdomsbeskæftigelsen i EU-25

Andelen af unge arbejdstagere er faldende i næsten alle medlemsstater. Dette skyldes de faldende fødselstal, men er også et tegn på, at flere og flere tager en uddannelse, og at uddannelserne tager længere tid. Desuden er unge arbejdstagere mere sårbare over for økonomisk tilbagegang — arbejdsgiverne reagerer på økonomisk pres ved at skære ned på ansættelsen af unge arbejdstagere.

I 2005 var omkring 193,8 millioner personer beskæftiget i EU-25, herunder 20,4 millioner unge (2) arbejdstagere. Unge arbejdstagere udgør 10,5 % af arbejdsstyrken. Beskæftigelsesprocenten (3) (EU-25) var 36,3 % for unge arbejdstagere sammenholdt med 63,6 % for aldersgruppen 15-64.

Ungdomsarbejdsløsheden i EU-25 var 18,7 % og dermed over to gange højere end den samlede arbejdsløshed (9,0 %). I mange EU-medlemsstater er ungdomsarbejdsløsheden også steget i de senere år, selv om der er færre unge i befolkningen, der generelt set ældes. Desuden er der store forskelle mellem regionerne: i to tredjedele af EU-25's regioner lå arbejdsløsheden for unge mindst to gange over den samlede arbejdsløshed. Den regionale arbejdsløshed for unge varierede fra 6,2 % til 59,1 %.

En vellykket integration af unge på arbejdspladsen er imidlertid af afgørende betydning for både samfund og virksomheder, og det er også meget vigtigt for de unge selv, og for at de unge selv får indflydelse på deres liv, helbred og trivsel.

Midlertidigt, deltids- og skifteholdsarbejde

I 2005 var der blandt de 15-24-årige ikke så mange fuldtidsansatte sammenlignet med den samlede arbejdsstyrke (henholdsvis 72 % mod 82 %). Der var flere, der arbejdede som midlertidigt ansatte (henholdsvis 39 % mod 14 %) og månedslønnede (henholdsvis 94 % mod 83 %). Men på grund af den ofte uformelle arbejdsorganisation blandt unge arbejdstagere (f.eks. frivilligt arbejde, arbejde i familiens virksomhed, lærepladser osv.) er det vanskeligt at give en definition på beskæftigelse.

Mange midlertidigt ansatte i EU-25 var under 25: 37,5 % af unge arbejdstagere i EU-25 havde således tidsbestemte kontrakter. Denne andel varierede fra 6,8 % i Irland til 59,4 % i Spanien.

Ifølge data om midlertidigt arbejde (4) har personer med midlertidige kontrakter mindre adgang til efteruddannelse og til at deltage i langsigtet kompetenceudvikling end arbejdstagere med tidsbestemte kontrakter. Midlertidigt ansatte har også mindre indflydelse på opgaverækkefølgen, arbejdstempo og arbejdsmetoder, har lavere krav til jobbet og er mindre informerede om arbejdsrisici.

I 2005 var en ud af fire unge arbejdstagere deltidsansat. Mængden af deltidsarbejde steg også. Undersøgelser af deltidsarbejde i Europa viser, at deltidsansatte har færre muligheder for efteruddannelse og forfremmelser (5). Løn niveaue og socialsikringsydelse er ofte lavere, og arbejdsopgaverne er typisk monotone. Over halvdelen af alle unge arbejdstagere arbejdede mindst en lørdag om måneden. Unge arbejdstagere havde også oftere skifteholdsarbejde.

Hvor arbejder de unge arbejdstagere?

En opdeling pr. sektor for EU-25 viser, at den største andel af unge arbejdstagere skal findes inden for hotel- og restaurationsbranchen (22,7 %) og handel (16,3 %). Hotel- og restaurationsbranchen er den største beskæftigelsessektor for unge arbejdstagere i 20 af de 25 medlemsstater og blandt top 3 i alle medlemsstater.

Denne fordeling har stor betydning for de unges sundhed og sikkerhed på grund af de specifikke potentielt skadelige forhold, som karakteriserer disse sektorer (herunder lav løn, midlertidigt sæsonarbejde, dårlige arbejdsvilkår og fysisk krævende arbejde). I EU-25 var unge arbejdstagere i 2005 hyppigst beskæftiget som servicearbejdere (5,2 millioner), fulgt af håndværkere og lignende (3,6 millioner). Kontoransatte (2,7 millioner) og teknikere og assistenter lå på en delt tredjeplads (2,7 millioner), tæt fulgt af andre underordnede job (2,5 millioner). Der er enkelte variationer i denne beskæftigelsesmæssige opdeling mellem medlemsstaterne. Fra 2000 til 2005 lå den største stigning i antallet af unge arbejdstagere inden for servicefagene og som salgspersonale i forretninger og på markeder (0,38 millioner).

(1) <http://osha.europa.eu/publications/reports/7606507>

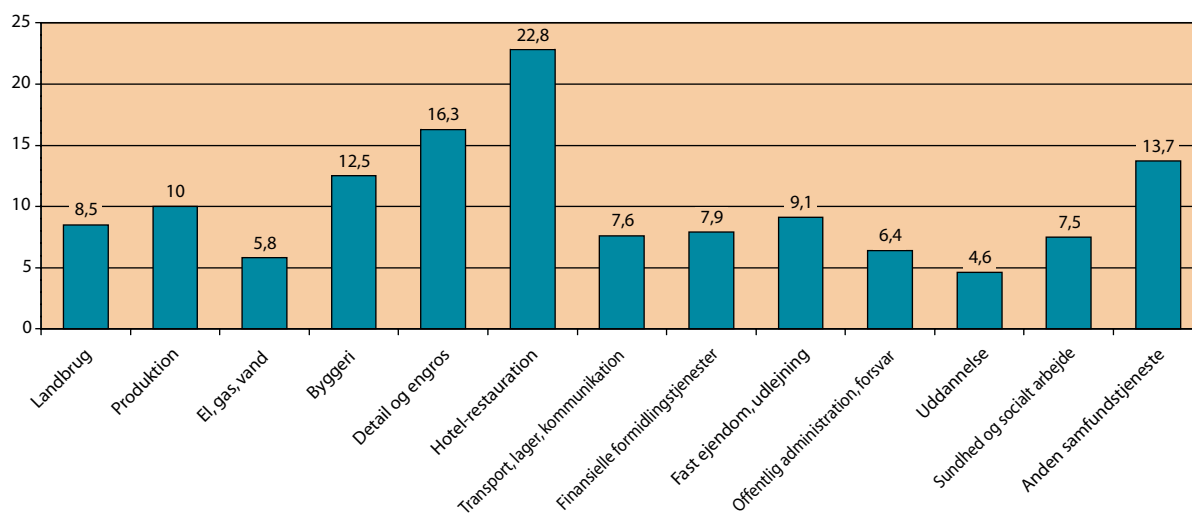
(2) Unge arbejdstagere: 15-24 år.

(3) Beskæftigelsesprocenten modsvarer det samlede antal beskæftigede som procentdel af befolkningen i denne aldersgruppe.

(4) Goudswaard, A., Andries, F.: Employment status and working conditions'. <http://www.eurofound.eu.int/publications/htmlfiles/ef0208.htm>

(5) Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene, Dublin. Part-time work in Europe, 2005.

<http://www.eurofound.eu.int/ewco/reports/TN0403TR01/TN0403TR01.pdf>

Andel af unge arbejdstagere pr. sektor, EU-25, 2005, LFS

Mange af disse sektorer og fag er karakteriseret ved en høj risiko for ulykker, eksponering for mange farer på arbejdspladsen eller, som det er tilfældet for servicefagene, risikable arbejdsforhold.

Forskelle mellem kønnene

De unge arbejdstagere støder lige så ofte som resten af den arbejdende befolkning på kønsbestemte forskelle. Flere unge mænd end kvinder er i arbejde: I 2005 var 11,1 millioner unge mænd og 9,3 millioner unge kvinder i arbejde i EU-25. Det er dog svært at få adgang til data om forskelle for mænd og kvinder, for så vidt angår eksponering og de sundhedsmæssige følger.

© Hasse Eriksson

De to køns forskellige arbejdssituation bidrager i høj grad også til forskelle i eksponering for farer og dermed også til forskelle i de sundhedsmæssige følger. F.eks. er frisørarbejde i vid udstrækning et kvindedefag, idet 87 % er kvindelige arbejdstagere. Over en million mennesker arbejder i ca. 400 000 frisørsaloner i Europa. Denne sektor er også karakteriseret ved en ung arbejdsstyrke: 83 % af alle nyansatte er under 26, og 56 % er under 19. Det betyder, at næsten alle risikofaktorer for frisører automatisk er relevante for unge arbejdstagere. De væsentligste sundhedsproblemer i denne sektor — hudproblemer, astma og forstyrrelser i bevægeapparatet — har derfor især betydning for unge kvinder.

Der er brug for mere forskning for:

- at få defineret en risikoprofil for unge arbejdstagere og deres eksponering for forhold på arbejdspladsen så som farlige stoffer (mere specifikt biologiske agenser, kræftfremkaldende stoffer o.l.), støj og vibrationer, fysisk belastende arbejdsforhold og psykosociale risici
- at vurdere betydningen af specifikke risici for unge arbejdstagere i de vigtigste beskæftigelsessektorer med særlig fokus på servicesektorerne
- at vurdere kønsforskelle og den relative betydning af de respektive risici for unge mænd og kvinder
- at tilpasse informationskampagner, uddannelser og forebyggelse til ovennævnte forskelle og medtage forskelsbehandling, f.eks. af unge indvandrere
- at sikre, at uddannelse, der ikke fører til formelle kvalifikationer (som i stigende grad vedrører kvindelige arbejdstagere, f.eks. i servicesektorer så som hjemmepleje), omfatter undervisning i sundhed og sikkerhed
- at kunne effektivt målrette politikker for risikobegrænsning i forbindelse med arbejdsbetingede ulykker mod de unge arbejdstagere; samarbejde på tværs af politiske områder (f.eks. folkesundhed, bekæmpelse af børnearbejde og trafikikkerhed) kan også bidrage til at øge sikkerheden
- at styrke informationsaktiviteterne for at få arbejdsmiljø med på alle undervisningstrin.

Yderligere oplysninger

Rapporten bidrager til agenturets årlige kampagne, Den Europæiske Arbejds miljø uge, hvis tema i 2006 var beskyttelse af unge på arbejdspladsen. Under sloganet »Sikker jobstart« deltog over 30 lande aktivt i Europas største arbejdsmiljøkampagne for at beskytte unge arbejdstagere.

Information om eksponering for risici og sundhedspåvirkninger for unge arbejdstagere er sammenfattet i Faktablad 70: **Unge arbejdstagere — Fakta og tal: Eksponering for risici og helbredseffekter.**

Yderligere oplysninger om sikkerhed for unge arbejdstagere kan fås på: <http://ew2006.osha.europa.eu/>.

Det Europæiske Arbejds miljø agentur
 Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao
 Tlf. (+ 34) 94 479 43 60, fax (+ 34) 94 479 43 83
 E-post: information@osha.europa.eu

© Det Europæiske Arbejds miljø agentur. Gengivelse er tilladt under forudsætning af kildeangivelse. Printed in Belgium, 2007

